

Byautvecklingsplan 2016 -Torrböle

Foto: Agneta Gustafsson

Innehållsförteckning

<i>Innehållsförteckning</i>	2
<i>Bakgrund</i>	3
Arbetsätt	3
<i>Nuläge</i>	3
Statistik	3
Beskrivning	4
Historik.....	4
Byn idag.....	5
Hot.....	6
Möjligheter.....	8
Trender.....	11
<i>Målbild</i>	12
Visionen	12
Mål	13
<i>Genomförande</i>	14
Analys	14
Aktiviteter i Hembygdsföreningens regi	14
Genomförda aktiviteter 2015.....	14
Planering för 2016.....	15
<i>Bilagor</i>	16

Bakgrund

Arbetsätt

Den första byautvecklingsplanen skrev vi 2012, genom att starta en studiecirkel. Delar av styrelsen och andra intresserade medlemmar deltar i arbetet med att uppdatera vår byautvecklingsplan vart annat år. Mycket har hänt så det är dags att uppdatera Torrböles byautvecklingsplan.

Nuläge

Statistik

Torrböle består idag (siffrorna kommer från statistik 2015) av 21 hushåll eller 49 personer fördelat enligt nedanstående tabell:

Ålder	Kvinnor	Män	Totalt
→ 10	1	1	2
11-20	5	5	10
21-30	0	0	0
31-40	1	1	2
41-50	3	4	7
51-60	6	6	12
61-70	2	1	3
71-80	4	5	9
80 →	2	2	4
Totalt	24	25	49

Antal barn i byn 12 år eller yngre var 3st.

Antal barn mellan 13-18 år var 8 st.

Antal vuxna i arbetsför ålder var 24 st.

Antal pensionärer var 14 st.

De senaste året har in- och utflyttning (inkl dödsfall/födelse) ökat antalet invånare i byn.

Beskrivning

Historik

Torrböle är en boplatz med väldigt gamla och rika kulturanor. Redan på bronsåldern 1800 – 500 f kr. lämnade människorna spår efter sig i form av hållristningar. Totalt 11 stycken olika hållristningar har man funnit kring Laxforsen.

En boplatzvall från järnåldern 500 f kr. - 1050 e kr. hittades vid en arkeologisk undersökning 2003. Fyndets anses som väldigt intressant, då man funnit spår av järnsmide. ”Järnhanteringen på platsen är mycket gammal och kan vara den äldsta kända i länet” . Så står det i rapporten från utgrävningen som finns att ladda ned på Västerbottens museums hemsida.

Västerbottens museum har inom ramen för projektet Skog & Historia upprättat en Kultur- och Naturslinga på Öreälvens södra sida i byn. Efter den 4 km. långa slingan passerar man förbi bl.a. hållristningarna, tjärdalar och kokgropar. Mer finns att läsa i broschyren: Kulturlämningar vid Torrböle Nordmalings kommun, utgiven av bl.a Västerbottens Museum.

1550 var 3 bönder upptagna i skatteboken. Hur byn såg ut 1646 kan du se på Historiska kartors hemsida. Vid laga skifte 1837 fanns 9 fastigheter. Idag (2012) består byn av 22 hushåll. Huvudnäringen har varit skogs- och jordbruk och på 50-talet fanns 20 aktiva bönder. Avvecklingen av jordbruket har gått fort. Någon mjölk- eller köttproduktion förekommer inte längre, utan åkrarna arrenderas och sköts till stor del av djurägare från grannbyarna. Några kalvar och hönsfåglar finns dock som minner om fornstora dagar.

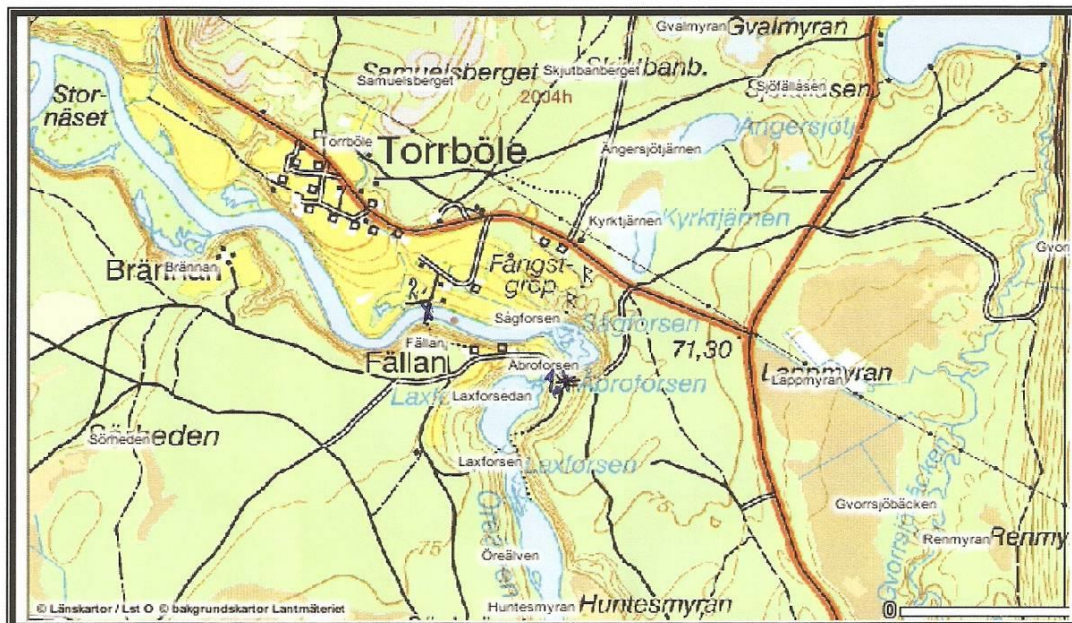
Älven med de tre forsarna har gett byborna möjlighet att driva såväl sågverk, vadmalsstamp som elverk. Två broar över Öreälven finns inom byn. En fungerande bilväg mellan norra och södra sidan gjordes möjlig tack vare bybornas samarbetsförmåga och driftighet i samband med bygget av en ny bro i grannbyn Örsbäck. Ett spann från den gamla bron flyttades 1958 till byn och fungerar nu som en viktig överfart till den södra sidan.

Ett annat beundransvärt projekt utfördes av bröderna Norgren-Oskarsson som 1956 byggde en hängbro över älven. Den skapar numera en populär promenadled inom byn och är en viktig del av Öreälvsleden från Öre och uppströms.

Laxfisket i älven har alltid varit av stor betydelse för de bofasta. Fisken räddade livet på många när nödåren satte in. Idag är de tre forsarna och även Orrsjön och de många tjärnarna populära utflyktsmål för fritidsfiskare från när och fjärran. Jaktmarkerna inom byn är också eftersökta, även om tillgången på älg minskat de sista åren. Att tillbringa dagen med hund och bössa i skogen, ger mycket tillfredsställelse och rekreation.

För den som är intresserad av att fördjupa sig mer i byn historia finns boken "I fädrens spår genom Torrböle" att låna på Nordmalings bibliotek.

Byn idag

Torrböle är en gammal by, med anor långt tillbaka i tiden. Byns areal är 3200 hektar. Större delen av skogsarealen är privatägd. Under 1850-1950-talet var byn en typisk jordbruksbygd, där människorna levde av jordbruk. Idag har Torrböle ingen aktiv jordbrukare längre. Åkermarkerna i byn arrenderas av aktiva bönder från grannbyarna.

Industrialiseringen medförde dagsverken i skog och på sågarna t.ex. Örnbäckssågen. Några av byborna har varit dubbelarbetande d.v.s både jobbat på sågen och tagit hand om jordbruket/skogsbruket. På 70-talet blev det vanligare med förvärvsarbete utanför byn och pendling till Nordmaling, Umeå och Vännäs.

Arbete från egen bostad eller inom kommunen	6 personer
Arbete utanför kommunen	18 personer
Pensionärer	14 personer
Skolbarn Förskoleklass - årskurs 9	7 personer
Studenter Gymnasium eller Universitet/Högskola	4 personer

På sommaren när byns sommarstugor är bebodda ökar Torrböles befolkning med ungefär 30 %.

Torrböle hembygdsförening är en partipolitiskt och religiöst neutral ideell förening med syfte att gynna arbetstillfällena, social gemenskap samt berika kultur och turism i bygden.

Vi har några verksamma föreningarna i byn, Torrböle Hembygdsförening och Torrböle Byamän med Byålderman.

I Torrböle finns jaktlag Torrböle Viltvårdsområde.

Andra föreningar som byborna är involverade i är, Vägföreningar, Fiskevårdsområdet, Öreälvsleden och D7-bygdens Intresseförening.

Hot

Kommunikationer:

Kommunikationer med buss är inte tillgänglig alla dagar och tider. Det finns ett behov av att de olika bussbolagen ändrar sina tidtabeller så att de är mer samstämda, så att man t.ex. kan åka från Torrböle med byte till Vännäs. Taxi finns inte att nyttja på t.ex. kvällar eller helger. Anslutningsbuss till Resecentrat i Nordmaling "ringbil" finns inte att tillgå.

Bensinpriserna gör att pendlingsavståndet till Umeå blir kostsamt, det är också långt, ca 50 km.

Varken yrkesarbetare eller studenter kan nyttja kommunala färdmedel för att pendla till och ifrån Umeå.

Möjligheten för de lite äldre barnen som går på gymnasiet eller högskolan att ta sig in till Umeå eller Nordmaling är ett problem då det inte finns allmänna kommunikationsmedel.

Kommunikationen för dem fungerar inte, varken morgon eller kväll. Det är ett problem och det finns risk för utflyttningar om inte kommunikationerna förbättras.

Skulle skolskjutsen försvinna eller ändras på grund av skolnedläggningar kan det orsaka problem i framtiden.

Torrböle har en fungerande bredbandsuppkoppling och mobiltelefoni men fast telefoni saknas. Det finns behov av att trygghetslarm fungerar för de äldre som bor i byn.

Mobilnätet har dålig mottagning, vissa delar av byn saknar mottagning helt.

Arbetsmarknad:

De flesta som är yrkesarbetande pendlar till Umeå, Nordmaling eller Vännäs.

Arbetsmarknaden i Nordmaling täcker inte invånarnas behov och kunskapsnivå.

För de som vill studera i Umeå är det inte hellre möjligt att bo kvar i Torrböle.

Möjliga hot befolkningsmässigt är att de unga flyttar för att studera i Umeå, Örnsköldsvik, Vännäs eller andra orter, en del kommer dock tillbaka efter några år.

Andra är tvungna att flytta p.g.a. att deras arbetssituation kräver det. Nedläggning av företag och industrier påverkar tillgången till arbetstillfällen och det försämrar möjligheten att försörja sig.

In och utflyttning:

Ett naturligt hot är att medelåldern är relativt hög och få unga familjer flyttar in. De unga har p.g.a. studier och arbete sökt sig till andra orter, medan föräldragenerationen har blivit kvar. I dag består byn av många pensionärer. De som fortfarande är yrkesverksamma arbetar på annat håll.

Eftersom inga jordbruksföretag finns längre riskerar åkrar att växa igen och det öppna landskapet och utsikten över älven kan försvinna. Det skulle kunna göra Torrböle mindre attraktivt att flytta till. Strandskyddslagar kan påverka möjligheten att behålla ett öppet landskap, speciellt vid vår vackra Öreälv.

Bostadsbrist råder. Det är svårt att få förvärva befintliga hus och nybyggnation kan normalt inte finansieras.

Om de hus som påverkas av generationsskifte inte blir bebodda utan nyttjas som sommarstugor kan det påverka invånarantalet i byn.

Service och kommunal verksamhet:

Nordmaling är inte den naturliga centralorten för alla boende i Torrböle. Andra val kan vara Umeå eller Vännäs p.g.a. att invånarna har sitt arbete där.

Det finns ett stort behov av tillgång till senior eller äldreboende i området, att hemtjänsten fungerar är också viktigt, då många av byns invånare idag är äldre.

Trygghetslarmen för de äldre måste garanterat fungera, så behovet av att telefoniuppkopplingarna är driftsäkra är av stor vikt.

Det saknas belysning på vissa platser längs landsvägen genom byn.

Det finns ingen butik i byn, den närmaste finns i Gräsmyr en mil bort. För de som pendlar och har egen bil fungerar det. De äldre har behov av hemkörning av dagligvaror m.m. Om skola och äldreboende läggs ner finns stor risk att även affären i Gräsmyr påverkas av minskat kundunderlag och måste stängas.

Tillgången till Lantbrevbäring är viktig för byns invånare. Svårigheter för de äldre att hämta och lämna paket i Nordmaling. Öppettiderna gör det också svårt för de som arbetar i Umeå eller Vännäs att kunna hämta paket i Nordmaling på dagtid.

Genomgång behöver göras av de anslagstavlor som finns i Torrböle. Några är trasiga och all information är inte aktuell. Placera anslagstavlor med information

om Torrböles historia, vid Gräsmyrsvägen, Björkudden och Bygdegården. Ordna en ny anslagstavla vid infarten till forsen och Björkudden.

Skulle hotet om skolnedläggning i Gräsmyr bli verklighet hotar det Torrböles möjlighet till utveckling. Försvinner skolan så kanske affären i Gräsmyr också försvinner.

Möjligheter

Torrböle är en historisk gammal by som kommer att finnas kvar lång tid framöver.

Foto: Agneta Gustafsson

Kommunikation och service:

Närheten till Gräsmyr med fungerande skolverksamhet med skola, fritidshem och förskola gör det möjligt för barnfamiljer att bo i Torrböle. Skolskjuts till och från skolan fungerar också bra.

Lantbrevbäring fungerar bra för brev och tidningar.

Torrböleborna har möjligheten att handla dagligvaror på ICA Gräsmyr. Butiken är en välsorterad butik med stort utbud, där finns också Apoteksutlämning, Systembolagsutlämning, Mini apotek och möjlighet att köpa diesel och bensin. Problem för de äldre som inte själva kan köra den en mil långa vägen kvarstår, behov av möjlighet till hemkörning av varor är stort. Idag fungerar utkörning från butiken i Gräsmyr.

Pendlingsmöjligheter till Nordmaling finns idag via buss under skoltid.

Torrböle har bra pendlingsavstånd till Umeå, Vännäs och Bjurholm. Vi har 20 minuter till Botniabanan, men vi saknar anslutningsbuss till Resecentrat i Nordmaling.

Bredbandsuppkoppling finns tillgängligt i Torrböle. Under 2008 öppnades möjligheten för byn att samarbeta med kommunen om bredbandsdragning och projektet planerades och genomfördes på ett smidigt sätt. De flesta fastighetsägarna i byn anslöt sig. Bredband grävdes och installerades i Bygdegården 2014.

Att samarbetet mellan de föreningar som finns och är aktiva i byn t.ex. Öreälvens Fiskevårdsområdet, Torrböle VVO, Öreälvledens intresseförening och Nordmalings skoterklubb utökas, så att vi alla har samma mål med vår verksamhet.

Torrböle är en av byarna i D7-regionens Intresseförening. Byn har en representant i föreningens styrelse. D7 arbetar för att samtliga byar i regionen ska bli en attraktiv plats att bo och verka i, och därmed öka inflyttningen. D7 arbetar för att byarna i regionen ska få bättre sammanhållning.

Turism och rekreation:

Vi har Hällristningar och andra gamla fornlämningar som vi kan vara stolta över. Det är en vacker by, med Öreälven och många sjöar, skog, berg och dalar med åkerlandskap. Öreälvleden, Kulturstigen och fisket i Öreälven kan erbjuda turister, besökare och bybor ett rikt friluftsliv.

Naturreservat Långrumpskogen är en unik urskog i Öreälvens dalgång. Genom reservatet rinner Långrumpbäcken som har gett reservatet dess namn.

Möjligheter till bad finns både i älven och i några av våra sjöar och tjärnar. Det finns möjlighet till paddling och forsränning i älven. Kanotleden från Örträsk ner till havet i Håknäs passerar också Torrböle.

Vid Torrböle Bygdegård finns en grillring med sittplatser. Det finns också en grillplats på Björkudden vid Öreälven.

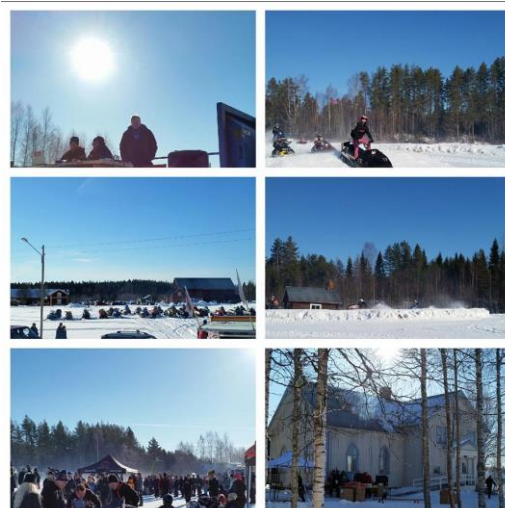

Foto: Agneta Gustafsson

Det finns väl fungerande skoterleder med anslutning till byn. Skoterfolkkrace har anordnats i Torrböle fyra år i rad. Under vårvintern skulle pimpeltävling kunna anordnas och locka många pimpelfiskare.

Ett skidspår på 5 km hålls öppet under vinterperioden.

Även möjligheterna till jaktturism skulle kunna inventeras. Möjligheterna att göra intressanta vandringsleder är goda.

Något som skulle kunna locka besökare vore att Öreälvens stränder rensades upp. Det finns flera vandringsleder, bland annat Kulturstigen och Öreälvsleden. Här har funnits både sågverk, kraftstation och vadmalsstamp.

Torrböle Hembygdsförening har blivit beviljade pengar från Länsstyrelsen att driva ett LONA-projekt. Projektet har som mål att tillgängliggöra leder kring Torrböle och åtgärder bedöms ha värde för turism, allmänhetens rekreation och friluftsliv, som en del i exponeringen av Umeåregionens älvdalar.

Det behöver göras en genomgång av de anslagstavlor som finns i Torrböle. Uppdatera och utveckla den information som finns. Placera anslagstavlor med information om Torrböles historia, vid Gräsmysrvägen, Björkudden och Bygdegården.

Skapa arbetstillfällen i byn som är knutna till djurhållning eller turism.

Strandskyddslagar behöver lättas på för att ge möjlighet att bygga vid Öreälven och Orrsjön. Vilket kan öppna för nybyggnation och ökning av invånarantalet.

Torrbölesmycket som kallas för Torrböleskeppet. Smycket ser ut som båten (se vår logga på framsidan) som finns avbildad i Hällristningarna som finns i Öreälven. Det är tillverkat i silver i olika utföranden t.ex. som ring, armband och brosch, dessa kan köpas på guldsmedsaffären i Nordmaling.

Trender

Hembygdsföreningen i Torrböle är där engagemanget föds och frodas, det är där eldsjälarna samlas. En del aktiviteter som hembygdsföreningen anordnar engagerar inte alla. Styrelsen försöker dock se till att utbudet som erbjuds, är så allsidigt som möjligt. Vi vill att alla i byn ska kunna delta i våra aktiviteter.

När det gäller Torrböles viltvårdsområde kan man se att även barn och barnbarn till jägarna i byn kommer "hem" för att jaga.

Antalet besökare under sommarperioden ökar, då fisket i Öreälven lockar allt fler. De sommarstugeägare som finns vistas stor del av sommaren i sina stugor. Då trenden att röra sig i skog och mark på fritiden ökar ser vi ett behov av att hålla både Öreälvsleden och Kulturstigen öppen för vandring. Det finns behov av att underhålla dessa leder genom röjning och renhållning.

Nordmalings kommun och andra t.ex. föreningar som skriver informationsblad och broschyrer behöver informeras om att ändringar behöver göras i den information som ges. I några finns felaktigheter som gör att Torrböle inte nämns där det borde göra det.

Målbild

Visionen

- Placera Torrböle på kartan.
- En levande by som utvecklas, där unga familjer väljer att bo och att gamla kan bo kvar.
- Visionen är att Torrböle ska vara en by där medborgarna lätt kommer in i gemenskapen/samhörigheten.

Foto: Elenor Lindberg

Mål

- Bygdegården behöver renoveras och förbättras genom att bland annat tillgänglighetsanpassa lokalerna, installera toaletter, handikappanpassa lokalen, och göra energibesparande åtgärder t.ex. byta brädfodring och måla utvändigt, täta fönster och mycket mera.
- Bygdegården ska kunna användas som samlingslokal. Den ska vara en fast plats där byborna kan visa information om byn t.ex. Hällristningarna och Kulturstigen.
- Varje år göra ett årshjul för byns aktiviteter, så att alla kan se och få information om vad som händer.
- Att anslagstavlor och information om byn uppdateras och ger rätt information t.ex. Hällristningarna
- Skylta upp namn på vägar, platser och sevärdheter t.ex. skylt vid Gräsmysvägen om fiske i Öreälven.
- Hembygdsföreningen vill få fler att engagera sig i föreningen och öka engagemanget för byns utveckling inom olika områden.
- Varje år hålla ett skidspår på 5 km uppe under vintermånaderna.
- Fortsätta ge ut ett informationsblad minst fyra gånger per år.
- Information ska hållas uppdaterad. Genom att använda vår befintliga hemsida (www.Torrbole.se) och Facebooksidan Torrböle Hembygdsförening, för att information ska bli lättillgänglig för alla.
- Städa, rusta upp och röja vid våra besöksplatser vid älven t.ex. Kulturstigen, badplatserna vid forsarna och gångvägar vid laxforsen.
- Genomföra beviljat LONA-projekt - Naturstigar Torrböle.

Foto: Agneta Gustafsson

Genomförande

Analys

- För att kunna fortsätta och helst utöka de aktiviteter som redan finns i Torrböle behöver vi renovera och tillgänglighets anpassa vår Bygdegård.

Aktiviteter i Hembygdsföreningens regi

Genomförda aktiviteter 2015

Aktivitet	Genomfördes
Friluftsdag med våffelcafé	150214
Årsmöte	150301
Skoterfolkkrace	150321
Valborgfirande	150430
D7 - mässa Gräsmyr	150510
20 - års jubileum och Nationaldagsfirande	150606
Arbetsdag	150627
Bokcirkel 1 6ggr	Juli
Grillskola	150711
Kubbtturnering	150718
Sopplunch	150920
After Work med Pizza och Musikquiz	151023
Bokcirkel 2	151030
Julmys	151205
Pubbuffé och pilkastning	151205
Extra medlemsmöte	151216

Bygdegården har varit uthyrd ett antal gånger under året.

Planering för 2016

Ansvarig för genomförande och uppföljning av planerade aktiviteter är Torrböle hembygdsförening och dess styrelse.

Aktivitet	Tidsplan	Genomförande
Friluftsdag		160214
Årsmöte		160228
Bokcirkel	Jan - Maj	
Skotercafé/Skoterfolktrace		160312
Disco		160312
Byautvecklingsplan - Studiecirkel	17 April	Revideras jämna år
Valborgfirande	30 April	Torrböle udda år
LONA - Del 1	22 Maj	
D7-mässa och loppis	14 Maj	Inställt
Arbetsdag	18 Juni	Återkommande - sista lördagen i juni
Midsommarfirande	25 Juni	Återkommande (Ej 2016)
D7 - bygdens Sommarparty	9 Juli	
Kubbtturnering	30 Juli	Återkommande - sista lördagen i juli
Arbetsdag	27 Augusti	
Grillkurs	Juli - Augusti	
Sopplunch	September	Återkommande
Musikcafé	September/ December	
Afternoon Tea/Kakfrossa	Oktober	
Temafest	Oktober/ November	Återkommande
Julmys	December	Återkommande

Bilagor

Bilaga 1

ÅRSHJUL FÖR TORRBÖLES FASTA AKTIVITETER 2016

